Reg. No. [ ]

BSCSKL 252/FNDSKL 252

Credit Based Fourth Semester B.Sc./B.Sc. (FND) Degree Examination, April/May 2017
(2015-16 and Earlier Batches)
SANSKRIT
Sanskrit Language

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

*सुचना : यत्र **संस्कृ**तेन लिखत इति सूचना वर्तते तत्र **संस्कृतेनैव** उत्तरं लिखत।*
*अन्यत्र **कन्नड** भाषया ,आङ्ग्लभाषया वा उत्तराणि लिखत।*

1. अधोनिर्दिष्ट गद्यभागेषु **द्वयोः** अनुवादं कृत्वा विवृणुत। **(2×5=10)**

1.1) सभाराष्ट्रकं मध्यमराष्ट्रकं श्रीकटनकं मणिमन्त कमिन्द्रावानकं च वज्रम्। खनिस्रोतः प्रकीर्णकं च योनयः। मार्जाराक्षकं च शिरीशपुष्पकं गोमूत्रकं गोमेदकं शुद्ध स्फटिकं मूलाहीपुष्पकवर्णं मणिवर्णानामन्यतमवर्णमिति वज्रवर्णाः। स्थूलं, गुरु, प्रहारसहं, समकोटिकं भाजनलेखितं कुभ्रामि, भ्राजिष्णु च पशस्तम्। नष्टकोणं निरश्रि पार्श्वावृत्तं च अप्रशस्तम्।

1.2) महाभारतं पुराण–नीतिशास्त्र–तत्त्वशास्त्र भारतीचेतिहासादीनां विश्वकोशत्वेन परिगण्यते भारतीयैः। अत एव केनचित् उक्तं 'यदिहास्ति तदन्यत्र यन्नेहास्ति न तत्क्वचित्' इति। वैज्ञानिकदृष्ट्या परिशील्यमाने सति महाभारते उक्तेषु केषुचित् विषयेषु सन्देहः उद्भवति इत्येतत् सत्यमेव चेत् अपि तत्र अनेके वैज्ञानिकाः अंशाः सन्ति इत्यपि न असत्यम्। भौतशास्त्र–खगोलशास्त्र– रसायनशास्त्र –लोहशास्त्रेत्यादिषु अनेकेषु विषयेषु महाभारते तत्र तत्र उल्लिखितम् अस्ति।

1.3) उत्तमं रसवदपि क्षेत्रं वृष्ट्या विना फलं न ददाति। अतः यदा वृष्टिः न भवति तदा तत्र प्रयत्नेनं आसेचनं कृत्वा जलव्यवस्था करणीया इत्येषः अंशः एतस्मात् ज्ञायते। तेन एतत् सिद्धं भवति यत् महाभारतकाले वृष्टेः अभावकाले सस्यानां जलसेचनस्य (कृतकविधानेन) व्यवस्था आसीत्। एतदेव अद्य irrigation इति पदेन व्यवह्रियते।

2. अधोनिर्दिष्ट **अष्ट** वाक्येषु **पञ्चानां** वाक्यविवरणं कुरुत। **(5×3=15)**

2.1) मर्यादायां धर्मसेतुः निबद्धो नैवसीदति।

2.2) उदयात् पूर्वं सूर्यस्य शक्तेः सविता इति नाम।

P.T.O.

2.3) सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते।

2.4) साधकानां चित्तं एकाग्रम्।

2.5) साक्षात् कृतधर्माणो योगिनः।

2.6) उत्तरासु पञ्चदशतिचिषु चन्द्रकलाः क्षीयन्ते।

2.7) छाया हि भूमेः शशिनो मलत्वेन आरोपिता शुद्धिमतः प्रजाभिः।

2.8) मणिः कौटो मालेयकः पारसमुद्रकश्च।

3. द्वयोः संस्कृतभाषया टिप्पणीं रचयत। **(2×5=10)**

3.1) वायुः सर्वेषां प्राणाधारकः।

3.2) वारः।

3.3) प्राणिनां जात्यादि विभागः।

3.4) महाभारते उल्लिखितः सुगन्धद्रव्यविचारः।

4. त्रयाणां प्रबन्धरूपेण उत्तराणि लिखत। **(3×8=24)**

4.1) महाभारते वर्तमानं भौतशास्त्रविषयं अधिकृत्य एकं प्रबन्धं लिखत।

4.2) पञ्चाङ्गम् अधिकृत्य प्रबन्धमेकं लिखत।

4.3) चित्तं कतिविधम् ? तेषु कुत्र योगः सम्भवति ? विवृणुत।

4.4) सनातनविज्ञान समुदये ग्रन्थे उक्तरीत्या प्राणिविज्ञानस्य सारं संगृहय लिखत।

4.5) 'संस्कृते विज्ञानम्' पाठस्य सारं संगृह्णीत।

5. द्वय संस्कृतभाषया कर्णाटकभाषया आंग्लभाषया वा टिप्पणी लिखत। **(2×5=10)**

5.1) महाभारते वैद्यशास्त्रम्।

5.2) दुःखत्रयम्।

5.3) अग्निः अपां गर्भः विवृणुत।

5.4) सविता सूर्यश्च एक एव।

6. अधोनिर्दिष्टेषु **षट्वाक्यानि** पाठ्याधारेण पूरयत। (6×1=6)

6.1) अग्निः समुद्रे ________________ वर्तते।
(उदराग्निरूपेण, बडवाग्निरूपेण, विद्युद्रूपेण)

6.2) योगशास्त्रप्रवर्तकः ________________।
(पाणिनिः, पतञ्जलिः, वररुचिः)

6.3) शनैश्चरादयः ________________ शीघ्रतया भवति।
(यथाक्रमं, क्रमशः, व्यतिक्रमं)

6.4) ________________ निमेषाः काष्ठा इत्युच्चते।
(द्वादश, पञ्चदश, अष्टादश)

6.5) चन्द्रः शुक्लपक्षे ________________ गच्छति।
(क्षयं, वृद्धिं, समत्वं)

6.6) राणां भुवि सत्पुरुषाणां सङ्गेन ________________ गुणः प्रवर्तते।
(रजो, सत्व, तमो)

6.7) ________________ खेचराः।
(पक्ष्यादयः, पश्वादयः, मर्त्यादयः)

6.8) रत्नपरीक्षा पाठः ________________ उद्धृतः।
(अर्थशास्त्रात् , कामशास्त्रात् , कामन्दकीनीतिसारात्स्त्रा)

6.9) पटस्य उत्पत्तौ कर्ता ________________ ।
(कुलालः, तन्तुवायः, ईश्वरः)

7. संयोजयत। (5×1=5)

7.1) कर्ता इति - हयलीलावती।

7.2) अग्नेः - त्वाचप्रत्यक्षः।

7.3) वायुः - यूकादयः।

7.4) भोजराजः - नैयायिकाः।

7.5) स्वेदजाः - आपः ।

योगः।